

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlikleri: Mesleki Niteliklerin Değerlendirilmesi

Yasemin ARI

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Umut CANLI

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Pınar MAT

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Özet

Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin belirlenmesi ve yeterlik düzeyini etkileyen parametrelerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmaya resmi ve özel okullarda kadrolu statüsünde görev yapan 217 beden eğitimi öğretmeni gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri ve mesleki özelliklerine ait bilgilerin öğrenilmesine yönelik soruları içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Yeterlik düzeylerinin değerlendirilmesinde ise Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin toplanması aşamasında yüz yüze görüşme tekniği ve online yöntemler kullanılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puan ve alt boyutlarının cinsiyet, mesleki hizmet yılı ve eğitim düzeyi açısından karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$). Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş düzeyi açısından öğrenciyi tanıma alt boyutunun karşılaştırılmasında anlamlı bir fark tespit edilirken ($F = 2.682$; $p < 0.05$), diğer tüm alt boyutların ve toplam yeterlik puanının karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$). Sonuç olarak, araştırma grubundaki beden eğitimi öğretmenlerinin yaş düzeyi değişkeni dışında belirlenen diğer değişkenlerin mesleki yeterlik düzeyleri üzerinde bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi öğretmeni, Mesleki yeterlik, Mesleki nitelik

Physical Education Teachers' Self-Efficacy: Evaluation of Professional Qualifications

Abstract

In this study, it was aimed to determine the self-efficacy levels of physical education teachers and to reveal the parameters that affect their self-efficacy level. 217 physical education teachers, working in public and private schools, voluntarily participated in the study. A personal information form containing questions about the demographic characteristics and professional characteristics of the participants was used. Physical Education Teachers' Self-Efficacy Scale was used to evaluate the levels of self-efficacy. Face-to-face interview technique and online methods were used to collect data. There was no significant difference between the groups in the comparison of physical education teachers' self-efficacy levels, total score and sub-dimensions in terms of gender, years of professional service and education level ($p > 0.05$). While a significant difference was found in the comparison of the student recognition sub-dimension in terms of the age level of physical education teachers ($F = 2.682$; $p < 0.05$), no significant difference was found in the comparison of all other sub-dimensions and total self-efficacy score ($p > 0.05$). As a result, it was determined that the variables other than the age level variable of physical education teachers in the research group had no effect on their professional competence levels.

Keywords: Physical education teacher, Professional self-efficacy, Professional qualification

GİRİŞ

Değişen bilgi ve teknoloji çağında eğitim ihtiyacı artmakta ve günümüze uyum sağlayabilecek bireylerin yetişmesi, çağdaş bir eğitimle birlikte nitelikli öğretmenlerle mümkündür (Köksal, 2008). Çağdaş eğitim kavramı içerisinde; bireyin ilk önce kendisine daha sonra yaşadığı toplumsal çevreye fayda sağlayıcı kazanımları edinmesi gerekmektedir (Canlı ve ark., 2019). Bu hususta, çağdaş eğitim anlayışı ile bedensel, duygusal, düşünsel olarak topluma etkin şekilde uyum sağlayabilen bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Balcıoğlu, 2013). Çağdaş ve genel eğitim çerçevesi içerisinde çocuklarımızın gelişim boyutlarının birbirleriyle ilişkilendirilerek geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bilişsel, sosyal, duyuşsal, toplumsal ve psikomotor gibi boyutlar genel eğitim ve çağdaş eğitim perspektifi içerisinde geliştirilmeye çalışılmaktadır. Özellikle, çocuklarımızın psikomotor ve fiziksel gelişimlerine önemli katkılar sağlayan ders, beden eğitimi dersidir. Genel eğitimin ayrılmaz ve önemli bir parçası olan beden eğitimi dersinde bedenün bir bütün olarak eğitilmesi amaçlanmaktadır. Eğitimin, diğer alanlarından farklı olarak beden eğitiminde, “hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme” başlıca ele alınmaktadır. Başka bir deyişle beden eğitimi, insanın fiziksel hareketler yoluyla eğitilmesidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi öğretmenleri; öğrencilerine sempatik davranışlar gösteren, onların her türlü ilgi, ihtiyaç ve sağlık durumları ile ilgilenen kişi olarak görülmektedir (Tamer ve Pulur, 2001). Bu özelliklerin dışında, beden eğitimi öğretmenlerinin görevleri arasında; etkili öğretim yöntemleri üretmek, öğrencilerin spora ilgisini artırmak, yaşam boyu düzenli egzersiz alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, cesaretini ve azmini teşvik etmek ayrıca fiziksel, psikolojik ve sosyal uyum konusunda sağlıklı gelişimleri için çabalamak gibi görevler bulunmaktadır (Xiong ve ark., 2020). Özetle, eğitim sisteminin başarılı olması nitelikli öğretmenlerin varlığına ve bu öğretmenlerin kaliteli bir şekilde yetiştirilmesine bağlıdır (Erol, 2019). Başarılı öğretmen niteliğine kavuşmak için ise toplumun beklentisini karşılayabilmek, çağdaş bilgi birikimini iyi kavramış olmak ve bireyin gelişimini destekleyerek katkı sağlamak gibi yeterliklere sahip olması gerekmektedir (Aydın, 2019).

Yeterlik kavramını tanımlayan ifadeler arasında; “bireylerin nasıl düşünecekleri, hissedecekleri, kendilerini motive edecekleri ve nasıl davranacakları konusunda karar vermesi” tanımı bu kavramı net bir şekilde açıklamaktadır (Aydın, 2020). Bu ifadeye ortaya konan unsurlar dikkate alındığında, eğitimcilerin, insanların şekillendirilmesi ve topluma kazandırılmasındaki rolü göz önüne alındığında, öğretmenlerin yeterlikleri konusunun da önemi ortaya çıkmaktadır. Hatta, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmenin mesleki yeterlikleri, sürecin gelişimini belirlemede en önemli faktörlerin başında gelmektedir (Kasımoğlu, 2012).

Yukarıda belirtilen yeterliklerin dışında bir beden eğitimi öğretmeni; öğrenci ile okul içinde ve gerekirse okul dışında sürekli etkileşim içerisinde bulunmalı, eğitim, öğretim programını ve ders planını uygulamalı, okul idaresi, velilerle ve çevresiyle iletişim halinde olmalı, okul içi ve dışı sportif faaliyetler düzenlemeli ve süreci yönetmelidir (Seçkin ve Başbay, 2013). Yeterlik düzeyleri yüksek bir beden eğitimi öğretmenin, eğittiği öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum, derse katılma isteği, okul dışı fiziksel aktivitelere katılım, spora karşı bakış açısı

gibi özelliklerinde pozitif yönlü etkiler olması beklenmektedir. Bu etkiler neticesinde de daha sağlıklı bir nesil yetişmesi olası görülmektedir.

Öğretmenlik mesleğindeki yeterlik konusu sadece Türkiye’de değil dünyanın pek çok ülkesinde çok sık gündeme gelen bir konudur (Seferoğlu, 2004). Dolayısıyla eğitim sistemimizin amaçlarına ulaşmasında öğretmenlerin sahip olduğu mesleki yeterliklerin belirlenmesi önemle araştırılması gereken konular arasındadır (Aydın, 2019). Bu gerçekler ışığında çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin belirlenmesi ve yeterlik düzeyini etkileyen parametrelerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Modeli

Araştırmada, tarama modellerinden biri olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2012). Bu araştırma yöntemi nesnelere, toplumların, kurumların yapısını ve olayların işleyişini tanımlamak amacıyla kullanılır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bu araştırmada da, öncelikli olarak beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri tespit edilmiştir. Daha sonraki süreçte beden eğitimi öğretmenlerinin çeşitli değişkenler açısından mesleki yeterliklerinin karşılaştırılmaları yapılmıştır. Dolayısıyla betimsel tarama yöntemi bu araştırma için en uygun yöntem olarak belirlenmiştir.

Örneklem Grubu

Örneklem grubunun belirlenmesinde, olasılıklı olmayan örnekleme türlerinden olan gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Gelişigüzel örnekleme yöntemi, araştırmacının saptanan örneklem büyüklüğüne göre herhangi bir şekilde evrenin bir parçasını seçmesidir. Herhangi bir fakülteye gidip saptanacak sayıda rastlanan öğrenciyi örnekleme alma gelişigüzel örneklemedir (Arlı ve Nazik, 2001). Bu doğrultuda, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda kadrolu statüsünde görev yapan 217 beden eğitimi öğretmenine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, araştırmacılar tarafından tasarlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu katılımcıların demografik özellikleri ve mesleki özelliklerine ait bilgilerin öğrenilmesine yönelik soruları içermektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin değerlendirilmesinde Ünlü, Sünbül ve Aydos (2008) tarafından geliştirilen Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Hazırlanan ölçek Kırşehir ve Aksaray illerinde görev yapan 92 beden eğitimi öğretmenine yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde istatistiksel analizler yapılarak güvenilir ve geçerli bir ölçek elde edilmiştir. Faktör analizlerine göre ölçek 6 faktör ve 81 maddeden oluşmaktadır. Genel olarak ölçeğin tüm boyutları için güvenilirlik katsayısı .71 ile .91 arasında değişmektedir. Elde edilen güvenilirlik katsayısının yeterli ve ölçeğin geçerliğinin yüksek olduğu görülmüştür. Ölçekte 81 madde yer almaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinden ölçekte yer alan maddelere kendilerini 1 (yetersiz), 2 (az yeterli), 3 (kısmen yeterli), 4 (yeterli),

ve 5 (çok yeterli) arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Yapılan faktör analizi neticesinde faktör yükü 0,40 dan küçük olduğu için ölçekten 3 madde çıkarılmış ve 81 maddelik ölçek 78 maddeye indirilmiştir. Ölçek; Kişisel ve Meslekî Değerler - Mesleki Gelişim, Öğrenciyi Tanıma, Öğrenme ve Öğretme Süreci, Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme, Okul - Aile ve Toplum İlişkileri, Program ve İçerik Bilgisi olmak üzere toplam 6 boyuttan oluşmuştur.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında yüz yüze görüşme tekniği ve online yöntemlerin kullanılması tercih edilmiştir. Online veri toplama sürecinde; araştırmada kullanılan veri toplama aracı, çevrimiçi formlara dönüştürülmüş ve özellikle Tekirdağ, ili ve ilçeleri, İstanbul, Yalova ve Ankara illerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine mail ya da bir telefon iletişim programı üzerinden ulaştırılmıştır. Formlar her IP adresinde bir adet form doldurulabilecek şekilde düzenlenmiştir. Kayıp veri içeren veri toplama formları kapsam dışında bırakılarak beden eğitimi öğretmenleri tarafından eksiksiz olarak doldurulan 217 form verilerin analizi için kullanılmıştır.

İstatistiksel Analiz

Tüm istatistiksel analizler SPSS 18.0 sürümü yazılımı (Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi; SPSS Inc., Chicago, IL, ABD) kullanılarak yapılmıştır. Tüm verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Basıklık ve Çarpıklık değerleri -1.5, +1.5) (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu noktada, iki değişkenin karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. İki den fazla değişkenin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Post hoc analizleri, varyansların homojenliğinin eşitliği göz önünde bulundurularak Bonferroni testi kullanılarak yapılmıştır. Bulgular ortalama $\pm$ standart sapma olarak sunulmuş ve tüm analizler için $p < 0.05$ alfa düzeyi istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Eta kare (η^2) büyüklüğü değeri ise Cohen (1988) sınıflandırması esas alınarak, eta kare kesme değerleri 0,01 küçük etki, 0,06 orta etki ve 0,14 büyük etki şeklinde sınıflandırılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik ölçeği ve alt boyutlarının cinsiyet açısından karşılaştırılması

Değişkenler	Erkek n = 143		Kadın n = 74		t	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Kişisel ve mesleki gelişim alt boyutu	4.35	0.46	4.37	0.53	0.355	0.72
Öğrenciyi tanıma alt boyutu	4.45	0.44	4.50	0.46	0.654	0.51
Öğrenme ve öğretme süreci alt boyutu	4.41	0.47	4.54	0.46	1.939	0.06
Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme alt boyutu	4.26	0.79	4.30	0.71	0.355	0.72
Okul, aile ve toplum ilişkileri alt boyutu	4.32	0.63	4.29	0.62	-0.348	0.72

Program ve içerik bilgisi alt boyutu	4.46	0.51	4.50	0.57	0.478	0.63
Toplam yeterlik puanı	4.39	0.46	4.45	0.48	0.999	0.31

*p<0.05

Tablo 1 incelendiğinde, erkek ve kadın beden eğitimi öğretmenlerinin toplam yeterlik düzeyleri ve alt boyutlarına ait verilerde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak, bu farkların istatistiksel olarak bir anlamlılık ifade etmediği tespit edilmiştir (p>0.05). Erkek beden eğitimi öğretmenlerinin sadece okul, aile ve toplum ilişkileri alt boyutu puanlarının kadın öğretmenlerinkinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak yine bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik ölçeği ve alt boyutlarının yaş düzeyi açısından karşılaştırılması

Değişkenler	20-29 Yaş n = 74		30-39 Yaş n = 85		40-49 Yaş n = 49		50-59 Yaş n = 9		F	p	η ²
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss			
Kişisel ve mesleki gelişim alt boyutu	4.36	0.47	4.39	0.51	4.27	0.49	4.44	0.38	0.748	0.52	-
Öğrenciyi tanıma alt boyutu	4.45	0.46	4.52	0.44	4.36	0.45	4.75	0.25	2.682	0.04*	0.03
Öğrenme ve öğretme süreci alt boyutu	4.44	0.47	4.49	0.47	4.40	0.48	4.54	0.40	0.482	0.69	-
Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme alt boyutu	4.29	0.64	4.34	0.88	4.16	0.65	4.04	1.09	0.825	0.48	-
Okul, aile ve toplum ilişkileri alt boyutu	4.32	0.59	4.37	0.58	4.17	0.74	4.44	0.59	1.215	0.30	-
Program ve içerik bilgisi alt boyutu	4.43	0.56	4.51	0.54	4.47	0.48	4.47	0.54	0.345	0.79	-
Toplam yeterlik puanı	4.40	0.46	4.45	0.47	4.34	0.48	4.46	0.45	0.643	0.58	-

*p<0.05; η² = eta-kare

Tablo 2’de görüldüğü üzere beden eğitimi öğretmenlerinin yaş düzeyi açısından öğrenciyi tanıma alt boyutunun karşılaştırmasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir (F = 2.682; p<0.05). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Bonferroni post hoc analizi yapılmıştır. Bu testten elde edilen sonuçlar neticesinde 40-49 yaş grubu ile 50-59 yaş grubunda bulunan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenciyi tanıma alt boyutu puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Etki büyüklüğü değerini incelediğimizde ise; yaş düzeyini değişkenin öğrenciyi tanıma alt boyutu değişkeni üzerinde küçük bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir (η² = 0.03). Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş düzeyi açısından toplam yeterlik ve diğer tüm alt boyutların karşılaştırmasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik ölçeği ve alt boyutlarının mesleki hizmet yılı açısından karşılaştırılması

Değişkenler	1-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21-25 yıl		F	p
	n = 93		n = 48		n = 26		n = 21		n = 29			
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Kişisel ve mesleki gelişim alt boyutu	4.36	0.50	4.40	0.51	4.31	0.42	4.16	0.53	4.45	0.42	1.259	0.28
Öğrenciyi tanıma alt boyutu	4.46	0.45	4.54	0.47	4.43	0.35	4.26	0.52	4.56	0.41	1.722	0.14
Öğrenme ve öğretme süreci alt boyutu	4.47	0.46	4.51	0.50	4.37	0.42	4.26	0.55	4.55	0.39	1.562	0.18
Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme alt boyutu	4.37	0.87	4.33	0.62	4.07	0.63	3.91	0.53	4.27	0.83	2.126	0.07
Okul, aile ve toplum ilişkileri alt boyutu	4.36	0.58	4.32	0.60	4.29	0.64	4.16	0.66	4.29	0.75	0.469	0.75
Program ve içerik bilgisi alt boyutu	4.47	0.54	4.49	0.61	4.40	0.44	4.34	0.53	4.60	0.44	0.873	0.48
Toplam yeterlik puanı	4.43	0.47	4.45	0.49	4.33	0.40	4.21	0.51	4.49	0.42	1.527	0.19

*p<0.05

Tablo 3'te görüldüğü üzere beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puan ve alt boyutlarının mesleki hizmet yılı açısından karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 4. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik ölçeği ve alt boyutlarının eğitim düzeyi açısından karşılaştırılması

Değişkenler	Lisans eğitimi		Lisansüstü eğitim		t	p
	n = 189		n = 28			
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Kişisel ve mesleki gelişim alt boyutu	4.35	0.48	4.37	0.52	-0.198	0.84
Öğrenciyi tanıma alt boyutu	4.46	0.46	4.50	0.36	-0.396	0.69
Öğrenme ve öğretme süreci alt boyutu	4.46	0.47	4.44	0.46	0.271	0.78
Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme alt boyutu	4.28	0.78	4.16	0.67	0.782	0.43
Okul, aile ve toplum ilişkileri alt boyutu	4.32	0.62	4.29	0.67	0.245	0.80

Program ve içerik bilgisi alt boyutu	4.45	0.54	4.59	0.45	-1.203	0.23
Toplam yeterlik puanı	4.41	0.47	4.41	0.42	0.012	0.99

*p<0.05

Tablo 4’te beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puan ve alt boyutlarının eğitim düzeyi açısından karşılaştırmasında gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri ve yeterliği oluşturan alt boyut parametrelerine ait skorların belirlenmesi araştırmanın birincil amacını oluşturmaktadır. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve mesleki deneyim gibi değişkenlerin yeterlik ve yeterlik alt boyutları üzerindeki etkisini belirlemek ise araştırmanın ikincil amacıdır.

Araştırma bulgularına göre; katılımcıların yeterlik alt boyutlarından olan kişisel ve mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisi ve toplam yeterlik düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmasında istatistiksel anlamda bir farklılığa rastlanılmamıştır. Okul, aile ve toplum ilişkileri alt boyutu dışında genel olarak kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak, bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde, bu araştırma bulgularını destekler nitelikte olan birçok çalışmanın olduğu görülmüştür (Seferoğlu, 2004; Cantekin, 2009; Turan ve Turan, 2009; Koparan, Öztürk ve Korkmaz, 2011; Taşar, 2012; Karabulutlu ve Pulur, 2017) Bazı araştırmalarda ise mesleki yeterlik ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu ortaya koyulmuştur. (Sünbül ve Arslan, 2006; Mirzeoğlu ve ark., 2007; Çifçili, 2007; Ünlü, 2008; Kaya, 2010; Terekeci, 2010; Aydın, 2019). Ünlü (2008), yeterlik algısının tamamen kişinin kendi algısının bir sonucu olduğunu, kadın ile erkek öğretmenlerin yeterlilik algısını etkileyebilecek özellikler olan, sosyal becerileri, kullandıkları başa çıkma stratejileri gibi faktörlerin bu sonuçta etkili olabileceğini belirtmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş düzeyi açısından öğrenciyi tanıma alt boyutunun karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkeni toplam yeterlik ve diğer tüm alt boyutları karşılaştırmasında ise istatistiksel anlamda fark olmadığı görülmüştür. Dursun (2015), öğretmenlerin yaş değişkenlerinin mesleki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğunu tespit etmiştir. Başka bir çalışmada, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yeterlik puanları diğerlerinden daha yüksek bulunmuş fakat yaşları farklı olan öğretmenlerin yeterlilikleri arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamıştır (Şahin, 2010). Teltik (2009), okul öncesi öğretmenlerin yaş değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını gözlemlemiştir. Çimen (2007), öğretmenlerin yeterlilik ölçeği alt boyutları puanlarının yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark

olmadığını bildirmiştir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda öğretmenlerin yaş değişkeni açısından farklı bulguların olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puan ve alt boyutlarının mesleki hizmet yılı açısından karşılaştırmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Mirzeoğlu ve ark. (2007)' de yaptıkları çalışmada öğretmenlerin meslekteki deneyimlerine göre yeterlilik düzeylerinin değişiklik göstermediğini belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmamızın bulguları, Karabulutlu ve Pulur (2017) ve Teltik (2009)'in çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Aydın (2019) çalışmasında, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki deneyim değişkenine göre öğrenciyi tanıma ile program ve içerik bilgisi alt boyutlarında istatistiksel anlamda fark tespit etmiştir. Ayrıca, literatürde mesleki deneyim açısından öğretmen yeterliliğinin karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösteren çalışmalar mevcuttur (Sünbül ve Arslan, 2006; Çifçili, 2007; Ünlü, 2008; Kaya, 2010; Terekeci, 2010; Koparan, Öztürk ve Korkmaz, 2011). Bu çalışmalar doğrultusunda öğretmenlerin deneyimleri arttıkça mesleklerinde kendilerini daha yeterli buldukları söylenebilir.

Araştırmanın bir başka bulgusu olan beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri ve alt boyutlarının eğitim düzeyi açısından karşılaştırmasında gruplar arasında istatistiksel anlamda bir farklılık tespit edilmemiştir. Çimen (2007), öğretmenlerin yeterlilik ölçeği alt boyutları puanlarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel anlamda bir farklılık olmadığını bulmuştur. Başka bir çalışmada ise, eğitim düzeyi açısından lisansüstü eğitimi almış öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan daha yeterli buldukları bildirilmiştir (Dursun, 2015). Karabulutlu ve Pulur (2017), lisansüstü eğitim derecesine sahip beden eğitimi öğretmenlerin, lisans derecesine sahip öğretmenlerden daha yeterli olduklarını tespit etmişlerdir. Yapılan araştırmalar doğrultusunda farklı sonuçların olduğu ve lisansüstü eğitimi almış öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan daha yeterli buldukları ifade edilebilir.

Sonuç olarak, bu çalışmaya göre beden eğitimi öğretmenlerinde yeterlik ve yeterlik ölçeği alt boyutlarının, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve mesleki deneyimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerin yaş düzeyi açısından öğrenciyi tanıma alt boyutunun karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Öneriler

1. Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerin mesleki yeterliklerine yönelik araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu nedenle, çalışma sonuçlarının genellenebilmesi için daha geniş örneklem gruplarının yer aldığı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.
2. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri belirlenerek, eksik ya da geliştirilmesi gereken özelliklerine yönelik gerekli eğitim ve çalışmalar ile beraber beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin artırılması hedeflenmelidir.

Teşekkür

Araştırmaya gönüllü katılım sağlayan beden eğitimi öğretmenlerine teşekkür ederiz.

REFERANSLAR

- Arlı, M. ve Nazik, H. (2001). Bilimsel araştırmaya giriş. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aydın, E. (2019). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 411-425.
- Aydın E. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel değerleri ile mesleki motivasyon ve mesleki yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 13-24.
- Balcıoğlu, İ. (2013). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sosyal etkinlik algıları, Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Canlı, U. vd. (2019). 8. Sınıf ve 9. Sınıfta Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitime Dersine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 1(1), 8-14.
- Cantekin, Ö. F. (2009). Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin mesleki ve iletişimsel yeterlikleri. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). Research methods in education. New York: Routledge.
- Çimen, S. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin tükenmişlik yaşantıları ve yeterlik algıları. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Çifçili, V. (2007). Dershane öğretmenlerinin öğretmen yeterlilik düzeyleri ve mesleki doyumları arasındaki ilişki. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dursun, Y. (2015). Müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlik algıları ile yaşam ve iş doyumları arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erol, İ. (2019). Resmi ve Özel Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf İçi Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 9-18.
- Karabulutlu, Z. ve Pulur, A. (2017). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterliği ve eğitimlerinin özel alan yeterliklerine etkisinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(3), 171-178.
- Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen (Edt.) Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı
- Kasımoğlu, S. D. (2012). İletişim fakültesi öğretim üyelerinin uygulama ve proje temelli derslerde mesleki yeterliklerinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 35-45.
- Kaya, K. (2010). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterliklerini algılama düzeyleri. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Koparan, Ş., Öztürk, F. ve Korkmaz, N. H. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin özyeterlik ve beden eğitimi öğretmeni yeterliliğinin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 52-61.
- Köksal, N. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin öğretmen, müdür ve bakanlık yetkilileri tarafından değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 36-46.

- Mirzeoğlu, D., Aktaş, I. ve Boşnak, M. (2007). Beden eğitimi öğretmeni, öğretmen adayı ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının mesleki yeterlik duygusunun karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3), 109-125.
- Seçkin, A. ve Başbay, M. (2013). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 253-270.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri açısından kendilerini değerlendirmeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 131-140.
- Sünbül, A. M. ve Arslan, C. (2006). Öğretmen yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi ve bir araştırma örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 1-13.
- Şahin, Z. S. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ve yeterlilik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- Tamer, K. ve Pultur, A. (2001). Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri. Ankara: Kozan Ofset.
- Taşar, H. H. (2012). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının incelenmesi (Adıyaman ili örneği). *Verimlilik Dergisi*, 4, 67-77.
- Teltik, H. (2009). Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algılarının iş doyumu ve tükenmişlik düzeyleriyle ilişkisinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Terekeci, P. (2010). İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ve öğretmen yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Turan, B. ve Turan, S. (2009). Çalışma statüleri farklı öğretmenlerin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 799-820.
- Ünlü, H. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri ve sınıf yönetimi davranışları. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Ünlü, H., Sünbül, A.M. ve Aydos, L. (2008). Beden eğitimi öğretmenleri yeterlilik ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 23-33.
- Xiong, Y. vd. (2020). The influence of self-efficacy and work input on physical education teachers' creative teaching. *Frontiers in Psychology*, 10, 2856.